

Werk

Titel: L. Justinian Lombardin

Ort: Erlangen

Jahr: 1916

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0036|log38

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

L. JUSTINIAN LOMBARDIN.

WILHELM TELL

verti a sentimaint in Ladin da Müstair.

(Annalas, Terza Annada, p. 95—225)

[p. 96]

DEDICAZIUN.

<p>Am chatt in sonch dovair D'offrir quist cudeschin A Lemnius da Müstair, A tai, meis convaschin. 5 Il mett sün quella fossa, Chi querna tia ossa.</p> <p>Ün'aria hain trondü, Et üna vall girá, Ün'aua hain baibü, 10 Il pled medem chaunchá, L'istessa soncha Musa Piglettan nu per spusa.</p>	<p>Però parduna tü, Scha jau m'ingual cun tai, 15 Sun pitschen da virtü, Tü eisch et restasch rai. Tü erasch la pusauna Da Benedett Funtauna.</p> <p>Vertittasch il Homer, 20 Jau n'ha il Tell vertü, Ün bell et nöbel pér, Ün bröl et jert sfluori; Teis laud perquai risuna, In mincha vall grischuna.</p>
---	--

[p. 137]

Seconda scena.

Lö: Un prá serrá aint da ats cripels et d'tin guad. Stils cripels sun truóis cun spaunguas e s-chalas, sün qualas sa veza pü tard gnir jo omens del pajais. A fond sa vezi il lai, sur qual stá ün son martin fuormà dalla glüna. Munts et vadrets seran jo il prospett. Sül teáter regna s-chüra nott. Lai et vadrets sun sclerits dalla clerglúna.

Persunas: *Melchthal, Baumgarten, Winkelried, Meier da Sarnen, Burkhart sül Döss, Arnold da Sewa, Claus della Flüa* et amó 4 aters patriots, tots armats.

Melchthal (amó invisibel).

Am seguì pür spert!
Il truói eis avert.
Quì la parai, a lá la cruschetta,
Patriots, la cuntrada eis la retta,
5 Nu eschen sül Rütli.
(Cumparan cun lanternas.)

Winkelried.

Quiet!

Arnold da Sewa.

Tot vöd,

Meier da Sarnen.

Non sa veza ningüns,
Nu da Sottsielva eschan ils
prüms.

Melchthal.

10 Las quauntas sarai?

Baumgarten.

Las duos, tenor il sbrai
Del guitàder da Selismunt.

Meier.

Quiet, las ureglas a munt!

Burkhardt.

In Sviz eis üna chapella
15 In mez del guad,
Naun da quella
Cler et at
Suna jüst il zegnín
Del matutin.

Claus della Flia.

20 Cha aria fina et nettá!
Absaints ün' ureta
Duldín nu quel sun.

Melchthal.

It e piglai ün tizun,
Cleai insemel fruos-chetta,
25 Cha, cura cumpara il complott,
Ün bell et cler fö ardetta.
(Duoi omens vaun.)

[p. 138] *Sewa.*

Cha bella clera nott!
Il lai eis tranquill dapertot.

Burkhardt.

Cha bell bärchar sül lai!

Winkelried (mossond vers il lai).

30 Pardiana, chüttai!
Non vezauat?

Meier.

Chai mainiauat?
Propi, a meza nott perfin
Ün son martin!

Melchthal.

35 La clergüna eis, chi'l fá.

Claus della Flia.

Üna gronda raritá!

Sewa.

L' eis dubel; ün sur l'ater stá.

Baumgarten.

Sott el via üna cilla marcha,

Melchthal.

Il Stauffacher eis cun sia barcha,
40 Quel non sá ne da quiet ne
da pos.

(Va cun Baumgarten sülla riva.)

Meier.

Ils Urnais sun adün' ils pü dós.

Burkhardt.

Els stolan far stravias
Per non inscüntrar spias
(Intaunt eis fatt fö in mez il
prá.)

Melchthal (cloma dalla riva).

La parola! Chi ais?

Stauffacher.

45 Amis del pajais.

(Tots vaun al bass per richaiver
ils vegnüts. Stauffacher, Itel
Reding, Hans sül Mür, Jörg
sül Bain, Conrad Hunn, Duri
il fáver, Jost della Villa et
amó 4 aters patriots, tots armats.)

Tots (cloman).

Bainvegnüts, omens da Sviz!
(Intaunt il aters restan al bass
et sa salüdan, s'avanzan Melch-
thal et Stauffacher.)

Melchthal.

Ach, Werner, ils öls sun stütts
Da meis bab; el non veza plü
Ne sulai ne cler del di.

50 Ma con sanguinusa sai
Prol stüz sulai
Da seis öls jüretti
Da tor vendetta.

Stauffacher.

Tor vendetta britscha,
55 Laschai pósar il passá,

- [p. 139] Ma quai cha oss'ans squitscha
 Et quai chi'ns haun els mi-
   natschá
 Non podain nu láschar lá.
 Dit, in Sottsilvania cora
 60 Chai hauat rizá ora?
 Co eis il pövel, co seis senti-
   maint?
 Co scampettat vu al tradimaint?
   Melchthal.
 Sur las Sürennas muntognusas,
 Sur glatschéras spaventusas,
 65 Cumpogná dal clótcher del jerún
 Arrivá jau sun
 Sün quella alp, sün quala
 L'urnais' et svizera muaigla
 Unída maigla,
 70 Et il paster unì paschainta;
 Alá mia sai arsainta
 N'hai stüz cull' aua del vadret,
 Quala jo dals vas s-chimond
   sculet.
 Téas vödas fon meis tett,
 75 Fev' ustér et jast sulet,
 Fin jau vegn a baitas habitadas.
 In quellas valls fon giá intradas
 Totas noas, sco eir quella,
 La quala fo la plü noella.
 80 Pro ogni üsch, pro qual cloceva,
 Meis disaster conpaschun cau-
   seva,
 Via da quista noa tiraunía
 Dapertot il pövel sgrisich saintía.
 Sco lur alps istessas erbas portan,
 85 Cun istessas auas lur bügls
   cuffortan,
 L'istessa via vents et nüblas
   vaun,
 Usché els fermes sülla vegla
   staun.
- Els da cor il maun am devan,
 Lur armas jo d'parai tensche-
   van,
 90 Et anim grond lur öl sbrinz-
   leva,
 Cura jau ils noms nomneva,
 Quels faun minch'om comoss,
 Quel da Walther et il voss.
 Quai cha vu da far stimauat
 95 Scha vu'ls eir illa mort main-
   auat,
 Schi jüran els da star da vossa
   vard.
 Jau da bain in bain uschéa
   part,
- [p. 140] Il dret da jast jaldond;
 Et cura gnit sül aien fond
 100 Da mia parentela,
 — Fitsch distais' eis quella —
 Et chatt meis bab — ach, orb
   et sert
 Sün paigla sott ün ester quert
 Da buna gliout nutri
 105 Da cordöli il cheau sbaschì —
   Stauffacher.
 O Diou del chel!
   Melchthal.
 Stet sütt meis öl;
 Bitsch in flaivlas larmas
 Svödet jau ora la dolur,
 110 Nascosta spetta sün laúr,
 Decider ston las armas.
 Tras munts et tras lur strettas
 Tras totas valls suletas
 Infin a pé dels scheds vadrets
 115 Cun pass dascús et quiets
 Sun jau it et n'há
 Dapertot chattá
 Grond ödi vers la tiraunía
 Et vers la ranvería

120 Dels chastlauns grondérs;
 Meis plds chads, meis plds
                                     sincérs
 Devan fö et devan fors,
 Gudagnettan svelt lur cors.

Stauffacher.

In quist cuort termín
 125 Hauat grondas vu mainà a fin.

Melchthal.

Jau gujett amó da plü,
 L'inimì da tots temü
 Stá sajür sün seis chastés,
 Rossberg e Sarnen s'nomnan és,
 130 Et donnìza il pajais.
 Jau n'ha damaja interprais
 Da vezer Sarnen eir dadaint,
 Et jau — sun stat eir quaint!

Stauffacher.

Hauat vis il tìger in seis cùel?

Melchthal.

135 Schi — sott vestì et sott brastüel
 D'ün pover pelegrin.
 Pro maisa jau perfin
 N'ha vis il podestà
 [p. 141] Et non — il ha coppá!
 140 Ne'l disturbet pro seis filöz.

Stauffacher.

Jau gratulesch a voss callöz.
 (Intaunt s'avanzan ils aters et
 sa prosman a quists duoi.)
 Ils bravs omens ossa am nomnai
 Ils quals a vu sequittan cun
                                     taunta fai,
 Acció als omens d'alliaunza
 145 Riva il cor la confidaunza.

Meier.

Sco tots eir jau a vu confid;

Sun il Meir da Sarnen; quist
 meis nev, Struth Winkelried,
 Da pé in cheau ün galantom.

Stauffacher.

Cognosch quist nom;

150 Fu ün Winkelried, il qual
 A Weiler aint in ün uál
 Il dragun coppet,
 Et lapró seis saung laschet.

Winkelried.

Stögn per ün'onur quai tégner,

155 — Quel era meis babségner.

Melchthal (mossa sün 2 omens).

Ques duoi sun fittadins dels
                                     paders
 D'Engelberg. Vu'ls stimaut
                                     l'istess

Eir sch'els libers sco nu aters
 Non jaldan lur possess;

160 Del pajais amis els sun,
 Da lur nom il selinch eis buu.

Stauffacher (culs duoi).

Am dat la maun!
 Fortüna eisi pell'umaun
 Scha'l há corp e fond in libertá;
 165 Però eis ogni stadi bain stimá
 Scha Realtá el ama.

Canrad Hunn.

Qui eis Reding, vegl landamma.

Meier.

Il cognosch zond bain;
 Per ünna jerta nu ans litigiain
 170 Ser Reding, eisi? Avaunt jü-
                                     disch inimís,

In vista del pajais amis.

(Al squassa il maun.)

Stauffacher.

Omens da bain usché s'con-
                                     tegnan.

[p. 142] *Winkelried.*

Il chiern urnais! Els vegnan.
(Alla dretta et sinistra sa vezi
omens armats cun lanternas,
chi smuntan dals crípels.)

Jon sül mür.

Guardai! Il degn plavaun sa
degna,
175 Cha el pro nu in nom del
Segner vegna;
La lunga et staintusa via,
La s-chüra nott no'l stramainta
mia!
Ûn paster amuraivel et fidél
Piserús al pövel végnal el.

Baumgarten.

180 Il caluóster et Walther Fürst
cun el;
Ma nel tröp non vezi jau il
Tell.
(Walther Fürst, Rösselmann il
plavaun, Petermann il caluóster,
Kuoni il paster, Werni il
chatcháder, Ruodi il pes-cháder,
et amó 5 aters patriots, in-
semel 33 omens sa prosman et
circundan il fö.)

Walther Fürst.

Schi stovain oz nu, ans radunár
Dascus, sco solan laders far,
Et sco jürats ad ün complott
185 Faun raspada tard da nott
Sün noss fatt et aien territori!
— Il Rütli eis noss parlatori! —
— Il firmamaint noss tett —
Eschan qua, per chérchar sü
noss dret,
190 Ûn dret pü cler e vaira
Co'l sulai da prümavaira.

Melchthal.

Laschai quai lá! Sajür,
Quai cha la nott et quai chal
s-chür
Haun teschü sün lur talér,
195 Metta l'animús sulai in cler.

Rösselmann.

Confederats, taiclai il pled,
Il qual sün mia liaunga il chel
mettet!
Nu eschan quà sco foss vis-
naunca
D'ün pövel intér, pac chi
maunca,
200 Las veglas üsaunzas minchün
rispetta,
Tegnín sco in dits da pasch
dieta,
Et quai chi sbaigla dall'üsaunza,
S-chüsa il temp et sia pusaunza!
Mai il Segner bandunet
205 La jüstia et il dret.
[p. 143] Sott seis chel serain
Raspats nu ossa stain.

Stauffacher.

Bain!
Alla vegla ans cusseglain!
210 Scha ér nott ans querna,
Ans eis il dret lanterna!

Melchthal.

Sun eir blers absaints,
Cul cor sun tots preschaints,
La pitschna part, ma buna
215 Eis preschainta in persuna.

Conrad Hunn.

Sch' eir pers ils cudeschs vegls
sun its,
Els staun chauól in nossas ormas
scritts.

Rösselmann.

Sü svelt, et ün rudé fuormai,
Las spadas nel terrain saintai!

Jon süil müir.

220 Il landamma s'comodetta,
D'ogni vard Waibel stetta!

Il caluoster.

Trai chantuns sun quà,
Chi eis quel, chi suprastá?

Meier.

Nu Sottsilvauns cedain,

Melchthal.

225 Eir nu il simil fain,
Nu gnin ajüd roond.

Stauffacher.

Uri eis il plü pussont,
Cur il Kaiser cloma
Per far ün gir a Roma,
230 L'urnaisa bandéra
Saimper la prüma era.

Walther Fürst.

Sviz dess esser colonell,
El eis bab, nu figls dad el.

Rösselmann.

Jau jüstará la lita,
235 Noss capo in guerra sita
Uri; in visniaunca Sviz.

Walther Fürst (sporscha a
Stauffacher las spadas).

Schi piglai la spada!

Stauffacher.

Mai plü. L'eté sia honorada.

Jörg del bain.

Durì il fáber, meis vaschin
240 Eis in etá
Il lü davanzá.

[p. 144] *Jon süil müir.*

Ün brav om, ma fittadin,
In Sviz non das-ch'ün tal
Esser uffzial.

Stauffacher.

245 Non eis Landamma Reding quá?
Invaun vegn ün pü degu cherchá.

Walther Fürst.

Ad el convegu la prüma plaza,
Chi chi é cuntaint, sia dretta
daza!

(Tots dazan lur dretta maun.)

Reding (sa preschainta in mez).

Non po jürar sün ün cudesch
vegl,

250 Ma vers las stailas dazi oz
meis öl,

Jür pro ellas, jür pro'l chel,
Cha sará jüstissen et fidél.

(Duos spadas vegnan portadas
avaunt el. Intuorn el sa fuorma
il rudé; Sviz in mez, dalla dreta
Uri, dalla chaunca Sottsilvania.
El sta pozá sün sia spada da
battaigla.)

Dit, qual' eis la mira da noss
viadi

Pro quist lai et lö salvadi

255 A meza nott, et il cuntegn
qual sia

Da nossa noa lia?

Stauffacher (vá in mez il rudé).

Bitsch ün patsch noell nu fain,
Il vegl dels babs un renovain
Sappiat, chars confederats!

260 Eschni eir tras lai e munts
spreglats,

Sun eir ils chantuns da sai
regnats,

Quistas circumstaunzas quintan
nüglia,
Nu eschan frars et members da
famiglia,
Dall' istessa patria emigrats.

Winkelried.

265 Schi eisi propi vaira
Quai ch' ün chaunta mincha
saira,
Cha d' ün pajais lönschissen
Nossa schlattas guissan?
Quai cha sauat, ans quintai
270 Per pózar sülla vegla nossa
noa lai.

Stauffacher.

Pásters n'hai duldì quintond,
Chi sia stat ün pövel grond
In ün pajais vers meza nott,
Il qual spaveut patía
275 Da gronda charastía;
Quel s' risolvèt cuntot
[p. 145] Pro tala grond mancaunza
In publica visniaunca,
Cha la deschávála persuna
280 Tras büs-cha il pajais banduna.
Usché devainti. Vers mez dî
plouschond
Ün pövel numerús et grond,
Omens, donnas cun uffants
Sa fettan subit viandaunts,
285 Aint in maun las dajas
Taunter mort et plajas
Sun tras Germania els passats;
Finalmainch sun els rivats
Nels salvadis los et guads
290 Da nossas valls et munts,
Ninglur ne gliout ne punts,
Sülla sponda del lai stéa suleta
Üna baiteta;

Romanische Forschungen XXXVI.

Dad'or üsch ün om sezéa,
295 Süu passants il qual spettéa,
Ma siond ün taimp terribel,
Fu il bárchar impossibel.
Frataunt els visitettan
Ils contuorns manivs et spera,
300 Cun miraveglia els restettan
Vezond la quantitá, chi era,
Da bella bos-cha, bellas plauntas,
Et chi dumbress bain, quauntas
Funtaunas frais-chas, cleras,
305 Süllas alps bellischnas éras,
Lur patria in vaidá
Crajevan els da avair chattá.
Sün quai as suni convegnüts
Da star alá. Pubiettan Sviz,
310 Quel gross e vegl comün,
S' drüettan ora tot il guad
Cun blers süduors, cun grond
ingign;
Et cura gnit il pövel massa lad,
Ed il fond früttaivel massa stret,
315 Üna part dad els s' rendet
Plü insü et vers mezdî;
Stanz et Altdorf els pubiettan stî,
Perquai vegn alá
Amó tudais-ch chaunchá.
320 [p. 146] Vinvard ils munts da
glatsch,
Sun atra gliout, ladin linguatsch.
Lur deriva tegnittan els a maint,
Perquai s' cognoschi sü'l mo-
maint,
Scha ün ün Svizer eis o ná,
325 Sun tot d' ün atra qualitá.
(Sporscha il maun da totas
vards.)

Jon sü'l mür.

Schi, nu eschan fraunc
D' ün chocc, d' ün cor et saung.

Tots (sa dond il maun).

Ûn pövel, üna schlatta
In pasch et in combatta!

Stauffacher.

330 Aters sun sott juf da sclavitü,
Sottamiss a quel, ch' ils ha
venschü,

I dá eir taunter nu da qués,
Chi portan esters jufs sün lur
juvés;

Ma nu Svizers vegls

335 Non jaldain nu libers chá et
bröls?

Et cun libra voluntá
S' mettain nu sott la ala
Dell' imperiala
Màjestá.

Rösselmann.

340 Quai há er Kaiser Fridrich
confirmá,
Sco aint in veglas chartas stá.

Stauffacher.

Ningün po star sulet
Senz ün jüdisch sur il dret,
Senza ün, il qual cumonda,

345 Regna confusiun profunda,
Perquai mettettan er noss vegls
Lur vita, bains et bröls
Sott las alas
Imperialas

350 Cull' oblig d' al servir
In temps da guerra,
Plü inavaunt non das-chal ir,
Sco in aters los er saimper era.

Melchthal.

Tot quai chi'd eis daplü,
355 Eis ün segn da sclavitü.

Stauffacher.

Sias battaiglas els battettan,
A Roma els il compognettan,
Cur'el gniva coroná;

[p. 147] Ma a chá

360 Eran noss babuns
Sulets patruns,
Confuorm lur ledchas et üsaun-
zas

Jüstevni sveys lur crötschs et
aunzas,

Il rett et tort;

365 Be sur vita e mort
Sentenzieva il Kaiser sveys
Tras ün o l' ater da seis mess;
Quist ord' pajais tegniva chá,
Infin el gniva dad els clomá

370 Per jüdicvár, sco 'l pareva rett
et bun,

Sün chastì o sün pardun.

Sch' ün ater ater sá,
Schi cha' l discha oz aquà!

Jörg del bain.

Ushéa tot s' contegna,

375 Da jufs fu gnianc insegna.

Stauffacher.

Hain sveys al Kaiser resistì
In quel dì,

Cha el noss dret,
Ils Paders favurind, storschet.

380 Einsiedeln pretendev' il rett
Sün üna alp, chi era nossa,
Pas-chüra vegla per nossa scossa,
El ün scritt del rai ans mossa,
Als fond la alp per donaziun,

385 Sco foss prövia quella da patron.
Nu schettan: «Üna furbaria!»
«Il rai non das-cha chinchar via
«Noss retts et nossa roba.
«Sch'el istess vo far la prova,

- 390 «Ne rai ne Kaiser nu dovrain,
«Er sulets nu s-chaffeshain.»
Ushé chaunchevan noss babuns;
Et nu non dessan esser buns
Da büttar jó quist juf turpiaivel,
395 Ch'ün da seis serviaints ans
metta sü?
Ûn pövel ingigniaivel.
Hain nu quist pajais s-chaffi,
Los salvadis hain nu viout
In abils loschimaints da gliout,
400 Ingiu' il uors avéa seis cüel
[p. 148] Parchüran pasters oz
noss muel
Nu coppettan tössiaintats dra-
guns
In foss e pozs cun noss zappuns,
Il grisch süstrom
405 Da nüblas et chieróm
Dentont sur quist desiert
Hain nu pirtà et fatt avert.
Hain fess ils cripels dürs,
Fettan punts et piogns sajürs
410 Sur flüms et chauolezas;
Quist pajais et sias bellezas
Hain nu possess da vegl innaun;
Et das-chair dess ossa ün tiraun
Ans tírar tras las ainas
415 Et ans metter in chadeinas?
Eis ninglur ün mez
Cuntr'ün tal dispresentsch?
(Gronda commoziun nel rudè.)
Ûn térmel sta sün mincha ur;
Scha'l sguitschá non chatt'inglur
420 Seis rets; sch'insurportabel vegn
Il pais, schi ha'l amó il pegn
Cha'l chel al jüdará;
Cha la jüstia
Inviolabla sia,
425 Ha Diou d'etern jürá.
- Nu vers chel stendain noss det,
Reclomain da là noss dret,
Qual eis da ferma taila
Et cler sco üna staila.
430 Scha nügla plü ans jüda,
Scha la glüm, la ultima, sa
stüda,
Illur' ans rest' amó ün mez,
— La spada bain jüzada,
La quala eis, sco vez,
435 Da vossa maun alzada.
Units nu combattain
Pel pajais et public bain,
Per donna et uffauts.
Tots (battond sün lur spadas).
Per donna et uffauts!
Rösselmann (intrond nel rudé).
440 Eis bod dit, alla spada ténscher,
Avaunt sa sto ün vénscher,
[p. 149] Rifléttar duos trais jadas,
Scha non podessan gnir jüstadas
Las fatschendas cullas bunas;
445 Haut letta taunter duos coronas;
Non fossi forsa bler pü scort,
Non fossla meldra vossa sort,
Scha al Kaiser vu diadisset
Et cull'Austria vu s'unisset?
Jon sül mür.
450 Chai disch aquà quist prer?
Eis seis charvé amó intér?
Burkhardt del döss.
Nul darai saintür!
Winkelried.
Cussegl d'ün traditur!
Reding.
Omens svizers, sa calma!
Arnold da Sewa.
455 Nu star quiets?

All' Austria un servir, et quai
Davó taunts e taunts dispetts?

Claus della Flia.

Co? Sforzadamainch ans láschar
tor,

Quai cha saimper rebüttet noss
cor?

Meier.

460 Quell' ura, schi, meritessni tots
D'esser sclavs et galiots.

Jon sül mür.

Jau stim et stun sün quella,
Quel chi da resignaziun tavella
Non jald' il dret d'ün Svizer plü,

465 El sia or pajais bandì;

Quista sia la prüma ledscha,
La quala nossa lía fetscha!

Melchthal.

Eir jau maniai et stim usché,
El sia sclüs dad'ana et fö!

Tots (dazond la dretta).

470 Quai sia ledscha! Nu lain
usché.

Reding (davó üna pausa).

Id è!

Rösselmann.

Tras quista ledscha, patriots,
Eschat larchs et libers tots;
L'austriac eis rebüttà

475 Per quist' et ogni atra já.

Josch della vill.

All' uorden del dì!

Reding.

Confederats, saintì!

Sun er proats tots mezs bandús?
Devainta forsa tot dascús,

480 [p. 150] Uschè chal Kaiser
gnaunca sà,

In qual möd il pövel vegn
sguitschá?

Dovain quist ultim er impróar,
Al Kaiser plónscher et il róar;
Avaunt comainzar guerra

485 Sto' l savair la caus' intéra.

Er scha' l dret eis tot plausibel,
Eis adün' il sforz terribel.

Be cur sa jüdar svess non pó
l' umaun,

Tenscha jó il Segner sia maun.

Stauffacher.

490 I tucca oss' a vu, ser Hunn,
Da far la relaziun.

Conrad Hunn.

Nel palaz del Kaiser jau sun
stat,

Per plonscher ils chastlauns et
lur misfatt,

Per richérchar la scrittüra,

495 Cun quala mincha Kaiser jüra
Da rispéttar nossa libertà.

Chattet lá mess da plüs cittats,
Et tots tuornettan containtats;
Ma voss mess? Jau gniva avisà

500 D' am vólscher als ministers là;
Quels ma cuffortan alla vöda:

«Il rai non abbia peda.»

Jond illura tras las salas

Imperialas

505 Jau il Duca, Jon cul nom,
vezet,

Qual cridond sül balcun s' pozet;
Duoi chavallieris il assistevan,

Ma clomond ils quals dischevan:

«As jüdai vu svess,

510 «Ün saimpel om spetness

«Dal rai jüstia.

«Pella jerta sia

«Roa il Duca dits e dits,
 «El havees ils onns complits,
 515 «I foss il temp da régner v'vess
 «Sur sia gliout et seis possess,
 «Ma cha pled duldiva el?
 «Il Kaiser disch: Ün juvenchell
 «Cun rösas sa corunni,
 520 «Quist rajnóm da duni!»

[p. 151] *Jon süil müer.*
 Haut sainti? «Ün narr spettest
 Dal rai seis dret. S'jü dai vu
 s'vess!»

Reding.

Non vá, meis omens, atragnin.
 Ossa dat cusegl,
 525 Co prudaint et a bell-bell
 Alla fin dels fatts nu gnin.

Walther Fürst (intrond nel rudè).

•Cuntra sforzs, ils quals odian,
 Cun aters sforzs ans párar nu
 stovain,
 Ils drets da noss babuns artats
 530 Lain nu cha 'ls sian conservats,
 Davent cun totas noitats!
 Impéri et Imperatur
 Abbian, quei chi nomnan lur;
 Minchün cha 'l paja pür pulit,
 535 Scha 'l eis nel ester ailch debít.

Meier.

Fond dell'Austria n'hai a fitt.

Walther Fürst.

Schi paja quel, meis figl!

Josch della villa.

Jau stuóir a Rapperswil.

Walther Fürst.

Il stuóiri ha da gnir pajá!

Rösselmann.

540 A Zürich in clastra suni obbiá.

Walther Fürst.

Schi dà in clastra!

Quai chid eis da clastra!

Stauffacher.

Bé dal Kaiser n'hai jau a fitt

Walther Fürst.

Minchün cha 'l paja seis debít —

545 Ma da plü inguotta!

Nu chaplain illur' ils chastel-
 launs

Ord' pajais cun üna botta,

Lur chastés grondérs et vauns

Smiclaini nu dafatt insemel

550 Sco foss stat ün terratrémel,

Ma senza saung — schi vá.

Illur' il Kaiser vezará,

Cha be sforzats

Nu s' hain parats,

555 Scha nu tegnin mastira

Survenscha 'l forsa sia ira.

Ün pövel vegn d' ognün stimá,

Il qual sa moderond in armas
 stá.

Reding.

Oss' as declerai,

560 Co finin nu quai?

[p. 152] Er l' inimì sa ha armá,

El sajür in pasch non cederá.

Stauffacher.

El sto surprais all' inprovista
 gnir,

Avaunt el chatta temp da sa
 furnir.

Meier.

565 Dir eis lev, ma far staintús,

Ques duoi chastés sun stra-
 mantús,

Daun ün quern sajür al inimì,

E pür scha 'l rai havess ün di

- Da gnir cun grond' armada!
 570 Perquai avaunt co trar la spada
 Sto Sarn e Rossberg absolut
 Da nu gnir tut.
Stauffacher.
 Il plan eis da massa blers savti,
 Scha tardivain, l'inrescha l'inimi.
Meier.
 575 Traditurs non dai
 Ne in muntogna ne al lai.
Rösselmann.
 A tradimaints pussont
 Eis er ün zelo massa grond.
Stauffacher.
 Surtrain nu la squassada
 580 Massa lunga peza,
 Schi vegn ad Altdorf la forteza
 A temp amó glivrada,
 Et in tuórs cun ferma müra
 Intaunt il Gessler sa sajüra.
Meier.
 585 Be per vu portauat chüra.
Caluoster.
 Quai eis ün pled ingüst.
Meier (saltond stü).
 Ingüst?
 Et ils Urnais ans dischan quist?
Reding.
 Pro voss seramaint
 590 S' cumondi posamaint!
Meier.
 Scha Sviz et Uri sun incletts,
 Eschni bain al pos costretts.
Reding.
 Lasch decider la visniaunca,
 Scha causa vu la pasch ans
 maunca.
- 595 Non s'impegnain sco patriots
 Pel medem disegn nu tots?
Winkelried.
 Schi spettain infin Nadál s'a-
 vanza
 Ingiú confuorn a vegl' üsanza
 [p. 153] Mincha fittadin sa renda
 600 Al chasté del Podestà,
 Et divers regals al spenda,
 — Quai straungladürá vegn
 clomá —
 Desch o dudesch omens polan,
 Ils quals prus sa móssar stolan,
 605 Cun garbo et cun cor
 Sa sfülschar in la tuór
 Fiérs da piz cun sai piglond
 Et süls bastuns quels lá fitschond.
 Aters omens staun zopats
 610 Nels prossims fops et guads,
 Et cura quels castü
 La porta haun rivì,
 Et daun cul chiern ün clom,
 Dalunga suonda om ad om,
 615 Et in fazila maniera
 Sará la tuor a terra.
Melchthal.
 Sül Rossberg rivi jau la strada,
 La serva eis per mai s-chaldada,
 La persuad zond facil, cha nel
 s-chür
 620 Ell' am tenscha jo dal mür
 Üna s-chala,
 Sün la quala
 Nu desch omens ascendain.
 Sun tots cuntaints, cha nu
 spettain?
 (La mera part daza il maun.)
Stauffacher (dumbra las vuschs).
 625 Ott guschs majoritá!

Walther Fürst.

Quaunt prüim nel di fixá
 Las fortizas crodan
 Et lur mürs sbodan
 Dain nu da lö in lö
 630 Il signal cul cler del fö;
 Sün quella leva tot il pövel
 Dal murdióu infin sün nöbel,
 Ils chastlauns sün tala noa
 Non ardiraun da far la proa,
 635 Cuntaints da réstar vivs süll
 sütt
 Azettaraun bain jent il salv
 condütt.

Stauffacher.

Be dal Gessler suni jau temioc,
 El metta jent taglós süll choc,
 [p. 154] Senza battaigla saun-
 guinusa
 640 Non mainain a chasa nu la
 spusa;
 Er s-chatschá et er dalönch
 bandì
 Ans sará el saimper inimì;
 Meglier eis, sco el merita,
 Cha'l piglain a temp la vita.

Baumgarten.

645 Ingiú il callöz avrá da cuóstar,
 Allá, as rov, a mai da póstar.
 Tell salvet la vita mia,
 Et pel pajais la dun jau via,
 Siond l'onur in salvamaint
 650 Am eis la mort ingün stramaint.

Reding.

Cul temp cusegl. As rasegnai,
 Et il momaint propósit aspettai!
 Ma chai vezi? Süls munts pü
 ats,
 Abbain ans hain da nott raspats,

655 Sa mossa giá briclond il di,
 Omens, alla svelta sü!
 Piglain cumiá nu vicendaivel,
 Avaunt chal di vegn splendu-
 raivel!

Walther Fürst.

Adagi! Il sulai sun sias dondas
 660 Sa sfulscha tard in valls pro-
 fondas.
 (Tots havean indettamainch tut
 jo il chapé et containplan cun
 spiert racolt l'alba del di.)

Rösselmann.

Pro quista glüm,
 La quala al prüim
 Da tot ils pövels ans salüda,
 Jürain nu tots cun vusch unida:
 665 «Ün pövel accord da frars
 «In tots basögn, in tots affars
 «Lain nu esser!»

Tots

(Jüran quists plds cun detta
 stendüda, et mettan pro.)
 Frauncs et libers sco noss babuns
 Sia er nu et noss chantuns!
 670 Pütost morír
 Co liats servir!
 (Sco supra.)

Sün Diou mettain
 Nu nossa sprauza,
 [p. 155] Nu non temain
 675 Ne l'om ne sia pussaunza.
 (Sco supra; tots s'imbratschan.)

Stauffacher.

Minchün sa metta oss' in via
 In seis comün et chasa sia;
 Il paster dess intaunt
 Seis muel in ripos invérnar,
 680 Et quiet et sottamaun

Novs amis as chérner,
 Et quai cha fin alà
 Vegn suffert et vegn trondü,
 Laschain nu crescher sün quel di,
 685 In qualo gni quint gnirá jüstá.
 T'impaisa, tü tiraun,
 La vendetta vegn a bella maun!
 As recomond be quella chüra

Da survenscher la privata ira,
 690 Il public bain patescha,
 Scha ün sulet la taila tesscha.
 (Il omens partau da trais vards
 in tota quieteza. L'orhéster sa
 svöda in sun majestús. Il teater
 resta amó üna peza avert et
 mossa la levada del sulai sur
 ils pizs dels vadrets.)

[p. 195]

Terza scena.

Lö: La jassa chauóla avaunt Küssnacht. Ün smunta taunter cripels
 da vard davóa, et viandaunts, avaunt rívar in scena, vegnan vis sül
 at. Cripels circumdaun l'intera scena; sün ün dels prüms cripels eis
 ün nas surcreschü cun bos-chaigla.

Persunas: *Tell, Stüssi.**Tell* (cumpara cun balaister).

Tras quista jassa stretta sto el
 gnir
 Sün ün atra via a Küssnacht
 non pó el ir —
 Aquá gujaii — —
 Meldra occasiun non dai,
 5 Ma zopp dó quel samvü,
 El vegn amó tenschü
 Da mia friza, et la stretta jassa
 L'impedescha, ch'el am passa.
 Fá teis quints, meis podestá!
 10 Stosch davent et tia ura stá.
 N'há quiet vivì adüna,
 Non siettet co salvaschina,
 [p. 196] Diou sá, non ha má
 viout
 Mia maint sün mázar gliout;
 15 La prüma já hasch ttü
 Or da mia pasch straml;
 In tössi da dragun hasch tü
 Meis paschavel sentimaint
 Traviout in quel momaint,
 20 Cha stovet trar sü il schail

Per mírar sün quel mail
 Saintá sül cheau da meis uffaunt.
 Jau tremblet —
 Jau roet —
 25 Ma ün am fevasch beffa!
 Jau n'ha süá —
 Et n'ha jürá,
 Diou eis perdütta,
 Il prüm, cha siett, quel sita
 30 Il Gessler — — Quist meis
 sonch dovair
 Devainta ossa vair!
 Tü eisch et erasch meis patron,
 Il lutinent del Kaiser, schì,
 Ma persuas eir sun,
 35 Il Kaiser non havess sco tü
 agl.
 Il Kaiser ta mandet naunquá,
 Cha vegna sentenziá
 Tenor jüstía,
 Ma ná, cha tü a bell plaschair
 40 Ans fettasch quá, da rabia nair,
 Misfats et tiraunía.
 Id eis amó ün Diou, chi viva.

- Et ogni tort cul temp guliva.
Vé naun tü arma mia,
45 Causa dolor et da fadia,
Ma ossa, meis preziús tesár,
Per schaibia oz ta vögli dar
Quel, cha'ls róvs del cor
sguitschá
Há crudél fin ossa rebüttá,
50 El dará a quels oz larch.
Et tü, meis nerv del arch,
Fidél et vegl amì,
Tauntas já am hasch servì
Pro meis honests divertimaints,
55 Ta ró, non müdar sentimaints
[p. 197] Pro quist gujai terribel,
Be quista ja, schid eis pos-
sibel,
Stá sald amó et fá la tia!
Friza, jessasch oz tü spera via,
60 Scha tia svelta ala oz sbaigless,
Ūna seconda jau non havess.
(Viandaunts passan.)
Vö pósar sün quist baunc crapús,
Tot passa spera quel da strusch,
Et pos'ora ün sitsch da seis
chamin,
65 Siond in il dalönch vá seis
destín,
Spert sco ester pass'el quá,
Senz cha ün dal ater bleras sá;
Il marchadaunt fitsch piserús,
Il pellegrin er lev vestì et prus,
70 Il ümel muoinch et pietús, —
Il schaschin da strada er,
Il sunáder liber da pisér,
Omens cun chavós da soma,
Suldats cun staungla joma —
75 Tots vegnau da pajais lontauns
Passond ils munts in los ta-
liauns;
- Els tendan a lur fatts et vaun,
Et jau sun — per mázar —
ün tiraun!
(Sa sainta.)
Chars uffauents! Ischlia,
80 Cur voss bab s'rendéa via,
Minchtün da vu s'allegreva
Siond ailch da bé el as porteva,
O üna bella fluor alpina,
O ün utsché cun ala fina,
85 Ma oz vá el sün atra chatscha,
Ūna vit'umauna el minatscha;
O Diou, voss pover bab!
Ma eir ossa portal be pisér
Per vu, pel sonch altér
90 Da vossa inozenzia,
Spett'in malpazienzia
Cul arch strenchü
Sül — inimì.
(Leva.)
Jau spett sün nöbla salvaschina,
95 Scha da dì o pro dera glüna
[p. 198] Da fraidurs et da braína
Il chatschader non s'almainta,
Sur cripels et paraits sa stainta
Per siéttar üna muntanella
100 Dess saintír jau lungarella?
Dai buttins eir plü preziús,
Co jüst quist chaun rabiús
Sülla mort a mai odiús?
(I s'dalda da lönch üna bella
musica sa prosmontá.)
Jau in tota mia vita n'ha
105 Balaister et friza maneschá,
Siettet il nair blerinas jadas,
Pacas jevan mal miradas,
Da quai perdlütta era:
Craunz et premi et bandera;
110 Ma il tir, il maister
Fá oz, tü meis balaister!

Il prüm premi in muntogna,
 Il plü cuostaivel oz gudogna!
 As declar: O jau o el!
 (Nozaduors passauu tras la scena
 et sü dalla jassa. Tell ils
 contaimpla pozá sün seis arch.
 Stüssi, il saltér sa prosm' ad el.)

Stüssi.

- 115 Quistas nozas sun
 Del Klostermair, ün rihun,
 Da Mörlisachen. El posseda
 Munts et alps chi reda,
 Soigns et téas circa desch,
 120 Cun üna schalpia stramantusa,
 Da Imisee ha'l tut la spusa.
 A Küsnacht tota nott
 Gnirá maingíá, baibü,
 Ris, suná, sigl,
 125 Infin ün ha abott.
 Gni er vu! Minch'om stimá
 Eis oz a nozas invidá.

Tell.

Ün om da serio non s' confá
 Pro ün allegra societá.

Stüssi.

- 130 As sguitscha ün cordöli?
 Nozas sun ün öli
 Per totas plajais. Ün sto tor
 [p. 199] Ils temps, sco vegnan,
 cun lev cor,
 Et minch'algrezia chüffar sü;
 135 Ün vegn spus et l'ater sepulh.

Tell.

Et nell'istessa ura bleras jadas
 Sa haun ér vit' et mort spusadas!

Stüssi.

- Ushé voi. Üna disforttina
 Segua al atra. Üna grond' ruína
 140 Jet jó a Glarus; üna vard intera
 Del Glernisch eis in bodas.

Tell.

Schi, schi, i para guera,
 Cha'l temp modern cun sias
 modas

Cumpitschan er il munts;

- 145 Il mond eis plain affrunts!

Stüssi.

D'atraglur eir nu duldin
 Requiuts, sur quals stupìva,
 Am quintet ün contadin,
 Il qual da Baden gniva.

- 150 Ün nöbel leva ir pro'l rai,
 Aquá inscuntra a seis chavai
 Ün som tabans; et sül momaint
 Il pizian quels in tal maniera,
 Cha rus dal grond turmoint
 155 Seis chavai crodet a terra.

Tell.

Er ils debels haun lur guoigla!

Stüssi.

Id eis temp, cha ün sa sruogla,
 Ailch maniaia quai sajür,
 Vegn svess il cler pü s-chür.

Tell.

- 160 Non fá basögn, ch'ailch quai
 ingiuina,
 Non passa senza disforttüna
 Üna ura sola.

Stüssi.

Schi, schi, be quel s'consola,
 Il qual in pasch cultiva

- 165 Seis chomps, et quiet in stüva
 Pro seis amis po star.

Tell.

J s'chatta bain d'inrár
 Ün fidel et bun vaschin;
 Ün eis ün chaun barbín,

- 170 Et l'ater ün ranvér;
 Chi ha pel bain comün pisér?

- [p. 200] *Stüssi.*
 Adiou vu, et il bain comün!
 Vu spettauat sün qualchün?
- Tell.*
 Quai fetsch jau, schi;
 175 Jau spett sün ün sachì.
- Stüssi.*
 Gni fortüná a chá!
 Vu eschat ün Urnais? Da lá
 Vegn oz il podestá spettá.
 (Armgarth cun plüs uffauts vegn
 et sa posta josomm la jassa.)
- Viandaunt* (vegn).
 Il podestá
 180 Non gnirá;
 In séguit della plövia gronda
 Sun its ils flüms sur sponda;
 Punts tolas sun portadas via.
 (Tell stá sü.)
- Armgarth* (sa prosma).
 Anguoscha! Schi non gniss el
 mia?
- Stüssi.*
 185 Dovrauat vu il podestá?
- Armgarth.*
 Mo, quai sa sá.
- Stüssi.*
 Schicó
 S' postauat mez la jassa?
- Armgarth.*
 Acció
 190 El non am passa.
- Friehart* (vegn svelt et cloma).
 Or via! Strusch dó mai
 Vegn Gessler a chavai.
- Stüssi.*
 Tras las auas co passettat?
 Vu ingünas punts chattettat.
- Friehart.*
 195 Da ques, chi haa il lai battü,
 Non vegn auaretsch alpín temü.
- Stüssi.*
 Chassa impossibla!
 La burasca fu terribla.
- Friehart.*
 M'impiserá sün quella,
 200 Usché löuch cha n'ha tavella.
- Stüssi.*
 Stat et ans quintai!
- Friehart.*
 Stun partir, am permettai,
 Stun far il podestá
 A Küsnacht avisá.
- [p. 201] *Stüssi.*
 205 Fossan stats els omens da virtü,
 Om et suorsch havess il lai
 trondü,
 Ma da tala gliont
 S'ha saimper fö et aua viout.
 (El chütta intuorn.)
- Apropó! Am dit,
 210 Ingüa eis quel chatschader it,
 Cun qual jau discuorrit?
 (Va.)
 (Gessler et Rudolf Harras a
 chavai.)
- Gessler.*
 Dit abonda, sun il servitur
 Del imperatur,
 Vo star in grazia jau pro el,
 215 Meis sulet pisér eis quel.
 Non gnit miss in quistas mun-
 tognas
 Per cleer sü crastognas,
 Per far cletsch a quist pövel
 Chapritschús, grondér et nöbel;

220 Il chadir eis sul e sulet,
 A chi tucca il rispett?
 Chi eis patrùn in quist pajais?
 L'imperatur ó il paur urnais?

Armgart (sa prosma duftia).
 Ossa dischi, oss'eis il mumaint.

Gessler.

225 Non tatschet per divertimaint
 Il chapé sün quella latta,
 Non per próar cor et ariata
 Da quist pövel; il cognosch
 dalönch;

Il tatschet, acció ümel el chönch

230 Da sbáassar seis cheau el im-
 prenda,
 Il qual superbi in at el stenda;
 Il plauntet avaunt lur nas,
 — Cert per els ün mail fitsch
 asch —

Acció, cur els sül pássar sun,

235 Sa rigordan da lur patrùn.

Harras.

Ma certs drets totüna jaldan els.

Gessler.

Non eis temp per paisaröls;
 Gronds projetts sun stülla via,
 Il rai vo sládar la pussaunza
 sia,

240 Et quai cha gnit dal bab urdi,
 Sto gnir dal figl teschü.

[p. 202] Quist pövel vo esser
 il paiglott,

Ma jau 'l fará per chavalott!

(Els volan passar, ma la donna
 sa bütta avaunt il podestá.)

Armgart.

O, üna grazia, signur podestá!

245 S'laschai gnir da mai pitschá!

Gessler.

Cha m'intriasch sott chel avert?
 Da vard! Or via! Spert!

Armgart.

In práschun eis meis om lönch
 naun,
 Ils povers orfans sbraian per
 paun;

250 O s'laschai gnir pitschá
 Da nossa pitra povertá!

Harras.

Chi eisch tü? Et teis om chi
 ais?

Armgart.

Ün pover zéttar da blaischs,
 Qual séa las erbas possiblas
 255 Sün cripels et jondas terriblas,
 Sün stipps, cha'l muel non
 s'fida

Da metter ne pé ne passida.

Harras.

Segner, bain üna miserabla vita!
 Cumondai, cha liber el gnitta;

260 Eis air sia cuolpa gronda,
 Seis paun eis chastü abonda.

(Culla donna.)

Schi it et gnü sün seis chasté,
 Aquì non eis il lö;
 Alá chattarauat jüstia.

Armgart.

265 Na, na, non vegn or via,
 Avaunt cha meis om non eis
 meis,

Mais passan plü co ses,
 Ch'el sa richatt'in jalia,
 El spetta, poveret, in vaun,

270 Cha'ls jüdischs la sentenzia
 faun.

Gessler.

Ma sförzar vosch tü femna?
Or pés! Non stun quia ün'emna.

Armgar (chüffa la chavazina
del chavai).

Jüstía, podestá!

Il Kaiser ta há mandá,

275 Per far tenor cumond

Jüstía al pover sco al grond;

Scha vosch, cha Diou ta sia
jüst,

Schi chüra pel sguitschá et trist!

[p. 203] *Gessler.*

Or dals öls cun quista jantüra!

Armgar.

280 Quai vá sur ogni masüra!

Jau non ced, non vegn or via,

Jau vö meis om, jau vö jüstía.

Pür metta teis frunt in fadas,

Pür dá rabiússas ögladas,

285 Pür pigla noss paun da pendéa,

Da tia rabia ningün sa rinchéa!

Gessler.

Am vá sül mumaint or via!

Meis chavai ta surtrapla ischlia.

Armgar.

Schi pür ma trapla! Pür cu-
ráschì!

290 Cun meis uffaunts aquá jaschi.

Quists povers berms, traplai

Vu fiers da seis chavai!

Quai non eis il pé, cha tü

Da far aus hasch savü.

Harras.

295 Femna, in vaidá am para,

Cha eschat stuorna ó narra.

Armgar (sbraia amó plü).

Traplettasch il pajais sott pé

Perchá britscha mai? Sun
femna bé,

Scha foss mas-chel, savessi da
far

300 Ailch mélder, co jáscher aquá
Aint il patütsch et sablun büffá.

(I s'dalda da nov la musica stül
at, ma plü demfiada.)

Gessler.

Ingiua sun meis suldats?

Strüziai davent quists srachats!

Ischlia fetschi ailch per m'in-
rüclar,

305 Non ma retegn d'als smiclar.

Harras.

Impossibel, ch'ün passetta,

Sun nozaduors, chi serran la
stretta.

Gessler.

Sun amó saimper massa begnin

Vers quist pövel silvaun,

310 Las liaungas vaun

Amó da cuntin

Massa ladín;

El non eis abonda domá,

Ma ossa — i sia jürá!

315 Vögli storscher quel senn cha-
pritschús,

Vö sbássar quel pövel spiertús,

Id eis temp, cha fetscha

[p. 204] Üna nova ledscha,

La publichond da lö in lö,

320 Jau vö — — —

(Üna friza il trafitscha; el metta
il maun sül cor, donda et disch
cun gusch stengiaintada.)

Segner, am siasch graziús!

Harras.

Diou pietús!

Signur podestá!

Chai eisi? Dingiunder gnitti
siettá?

Armgar (salta sü).

325 Mordaretsch! Umizidi! El
sbaigla!

El croda! l'eis tucc da vaigla!

Harras.

Ach, cha fatt sgrischús!
Roai a Diou, chavallier,
Cha'l sia a voss'orma graziús,

330 Laschai ogni ater pisér,
Rizai öl et maint insü!
Vu eschat ün om futü.

Gessler.

Quai eis il tir del Tell!
(Sblezia jo dal chavai in bratsch
da Harras. Vegn miss sü
baunc.)

Tell (compara sü'l piz del cripel.)

Hasch il rett cognoschü,
335 Non chérchar ün ater plü!
Baita et chasa eis libra,
Il sguitsch dell'inozenzia glivra,
Il pover pajais
Non vegn plü da tai offais!
(El svanta. Pövel stumpla aint.)

Stüssi (a testa).

340 Chai dai? Chai eisi success?

Armgar.

Il podestá eis d'üna friza fess.

Pövel (smatschond aint).

Chi? Il Gessler svess?
(Arrivats ils prüms dels noza-
duors sülla scena sun ils ultims
amó sü'l at et la musica conti-
nuescha.)

Harras.

El sa disaungua tot,
Jü dai dabott!

345 Persequitai il fattur!
Uschea stosch finir, Signur!
A meis avís non dettasch saintur.

Stüssi.

Segner, schalbi jascha'l quì,
Bain vaira, mort sco vivì.

[p. 205] *Bleras guschs.*

350 Chi siettet la canaigla?

Harras.

Eis narra quista plebaigla?
Els faun amó musica, quiet!
(La musica refüda. Amó plü
pövel vegn.)
(Cul chastlaun.)

Signur, hauat ailch d'am con-
fidar?

Voss respir eis bod sü'l refüdar.
(Gessler fá jests cul maun, ils
quals el radubla causa el non
vegn inclett.)

355 Ingiu via? Non sa n'ha inclett;
A Küsnacht? Non s'impazi-
aintarai!

Affars da quist mond laschai!
Gni cun Diou perüna!
(Ils nozaduors il circumdaun
cun sgrisch.)

Stüssi.

El vegn jelg, la mort sa va-
schina

360 Al cor. Ils öls sa rumpan já.

Armgar (daz'ün uffaut in at).
Chütta, uffaut, ün tiraun crapá!

Harras.

Fürias da femnas! Co?
Amó sadulár sa pó